**T.C.**
**UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ**

**ESAS NO** : 2025/201
**KARAR NO** : 2025/411
**KARAR TR** : 16/06/2025

**ÖZET**: Davacının maliki **bulunduğu** taşınmazın bir kısmı üzerinde davalı idare tarafından toplulaştırma projesi kapsamında yapılan tahliye kanalı inşası nedeniyle, ekili pamuğun zayi edildiği ileri sürülerek, oluşan ürün zararının tazmini istemiyle açılan davanın, İDARİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

**K A R A R**

**Davacı** : F.A
**Vekili** : Av. İ.H.Ç, Av. M. B
**Davalı** : DSİ Genel Müdürlüğü
**Vekilleri** : Av. S. B, Av. Z. Z.R. İ

## I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkilinin Şanlıurfa ili, Suruç ilçesi, ... Mahallesi, ... ada ... parsel ve ... ada ... parsel sayılı taşınmazlarda ekili bulunan pamuk ürününe "Şanlıurfa ve Suruç Ovaları TahliyeKanalı Açılması ve Sanat Yapıları 1. Kısım İnşaatı" işi kapsamında yapılan "ana tahliye kanalı hattı kazısı" nedeniyle zarar verildiğini, söz konusu zararın tespiti için Suruç Sulh Hukuk Mahkemesi D.İş No: 2022/20 sayılı dosyasıyla delil tespiti yaptırıldığını, söz konusu dosya kapsamına göre müvekkiline ait olan Şanlıurfa ili, Suruç ilçesi, ... Mahallesi .../8 nolu taşınmazın 1135,764 m² lik alandaki pamuğa zarar verilmiş olup müvekkilinin ilgi taşınmaz yönünden 30.212,34 TL zarar ziyanın olduğunu, Şanlıurfa ili, Suruç ilçesi, ... Mahallesi .../14 nolu nolu taşınmazın 9072,277 m² lik alandaki pamuğa zarar verilmiş olup müvekkilinin ilgi taşınmaz yönünden 91.149,17 TL zararının tespit edildiğini, Suruç Sulh Hukuk Mahkemesi D.İş No: 2022/20 ile tespit edilen zarar ziyan ile delil tespiti için yapılan giderlerin ödenmesi için 10/11/2022 tarih ve 1609826 kayıt numaralı başvuru dilekçesi ile davalı idare Devlet Su İşleri 15. Bölge Müdürlüğüne başvuruda bulunulduğunu, davalı idare tarafından, müvekkilinin maddi tazminat talebinin reddedildiğini beyanla,"Şanlıurfa ve Suruç Ovaları Tahliye Kanalı Açılması ve Sanat Yapıları 1. Kısım İnşaatı" işi kapsamında yapılan "ana tahliye kanalı hattı kazısı" nedeniyle verilen zararın tespiti ve söz konusu zararın idareye başvuru tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte davalı idarece ödenmesi istemiyle idare mahkemesinde dava açmıştır .

## II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

### A. İdari Yargıda

2. **Şanlıurfa 1. İdare Mahkemesi 23/02/2023 tarih, E.2022/2121, K.2023/296 sayılı kararı** ile, mevzuatın toplulaştırma işleminin uygulanması kapsamında meydana gelen zararlara ilişkin olarak Sulh Hukuk Mahkemelerinin görevli olduğunu açıkça düzenlemiş olması karşısında, uyuşmazlığın adli yargıda çözümlenmesi gerektiği gerekçesiyle; 2577 sayılı Kanun'un 15/1-a maddesi uyarınca davanın görev yönünden reddine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

*"...*
*3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanununun*



UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden XeBGTcp - zETJsy9 - 2CZkZSZ - UvxgKY= ile erişebilirsin

*"Toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetleri" başlıklı 6.maddesinde "Bu Kanunda belirtilen amaçları gerçekleştirmek üzere uygulama alanlarında ilgili kuruluşça, isteğe bağlı veya maliklerin muvafakatı aranmaksızın arazi toplulaştırılması yapılabilir. İsteğe bağlı olanlara öncelik vermek kaydıyla arazi toplulaştırmasını teşvik için ilgili kuruluşça arazi genişletmek gibi destekleyici tedbirler alınabilir. Toplulaştırma alanlarında gerçek kişilerle kamu ve özel hukuk tüzel kişilerine ait araziden projenin özelliğine göre, yol ve kanal gibi kamunun ortak kullanacağı yerler için % 10'a kadar katılım payı kesilir. Toplulaştırma nedeniyle kapanan yollarla, yol fazlalıkları da aynı amaç için kullanılır. Katılım payı için herhangi bir bedel ödenmez. Ancak, katılım payı dışında kesilen arazi, öncelikle varsa eş değer Hazine arazisinden karşılanır. Yoksa, kesilen arazi için kamulaştırma işlemi yapılır. Toplulaştırma sonunda dağıtılan veya sahibine bırakılan tarım arazisi malikleri adına, geriye kalan arazi ise Hazine adına uygulayıcı kuruluşun talebi ile tapuya tescil edilir. Malikleri adına tescil edilen arazi bu Kanun hükümleri dışında o bölge için tespit edilen dağıtım normundan daha küçük parçalara rızaen veya hükmen taksim edilemez ve ifraz işlemlerine konu olamaz. Bu husus tapu siciline şerh edilir. Toprak ve su kaynaklarının korunması, geliştirilmesi, kırsal alanda su temini ve kullanılmış suların uzaklaştırılması hizmetleri, arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetleri ile birlikte planlanır. Tarla içi geliştirme hizmetleri; tarla yolları ve sanat yapıları, açık ve kapalı drenaj, sulama tesisleri, kimyasal maddeler kullanılarak arazi ıslahı, toprak muhafazası ve dere yatağı ıslahı gibi faaliyetleri kapsar. Ortak kullanım alanları olarak planlanan alanlarda toplulaştırma çalışmaları süresince tarımsal faaliyetlerde bulunmak ilgili kuruluşun iznine bağlıdır. Toplulaştırmada kanal ve yol gibi kamunun ortak kullanacağı alanlar olarak planlanan yerlerdeki mütemmim cüzlerin karşılığı ile çiftçiye yeni parseller teslim edilene kadar doğabilecek gelir kayıpları uygulayıcı kuruluşça karşılanır. Toplulaştırma esas ve usulleri ile toprağın derecelendirilmesi ile tarla içi geliştirme hizmetlerinin nasıl yapılacağı yönetmelikte belirtilir." hükmüne yer verilmiştir.*

*6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce Yürütülen Hizmetler Hakkında Kanunun Ek 9.maddesinde "..... Arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetlerinin yürütülmesinde DSİ uygulayıcı kuruluş olarak yetkilidir. DSİ dışındaki kurum ve kuruluşlar DSİ'nin iznine tabi olarak proje idaresi sıfatıyla arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetlerini yürütmeye yetkilidir. ..... Arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetleri uygulanacak arazi üzerinde, DSİ veya proje idaresi tarafından yapılacak fiili uygulamalar, hak sahiplerinin iznine tabi değildir. Arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetleri yürütülen alanlarda tarımsal faaliyetleri kısıtlamaya DSİ veya proje idaresi yetkilidir. ..... Arazi toplulaştırması sebebiyle kısıtlama getirilen alanlarda ürün ve mütemmim cüzlere verilecek zarar ile taşınmaz sahiplerine yeni parseller teslim edilene kadar kısıtlama getirilen alanlarda doğabilecek gelir kayıpları, arazi toplulaştırmasını yürüten DSİ veya proje idaresi tarafından karşılanır. Arazi mülkiyetinin ihtilaflı olması veya malikinin gelir kaybına ilişkin takdir edilen bedeli kabul etmemesi durumunda, DSİ veya proje idaresi tarafından yetkili sulh hukuk mahkemesine başvurularak bedelin tespiti istenir. Mahkemece belirlenen bedel, üçer aylık vadeli hesaba yatırılarak taşınmaz üzerinde malikin iznine tabi olmaksızın toplulaştırmaya ilişkin işlemlere devam olunur. Arazi toplulaştırması işlemlerine ilişkin olarak açılan davalar ilgili mahkemeler tarafından öncelikle görüşülerek neticelendirilir. ...." hükmüne yer verilmiştir.*

*07.02.2019 tarih 30679 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Arazi Toplulaştırması Ve Tarla İçi Geliştirme Hizmetleri Uygulama Yönetmeliğinin "Arazi toplulaştırması alanlarında alınacak önlemler" başlıklı 9.maddesinde; " ..... Arazi toplulaştırması sebebiyle kısıtlama getirilen alanlarda ürün ve mütemmim cüzlere verilecek zarar ile taşınmaz sahiplerine yeni parseller teslim edilene kadar, zarar verilerek işgal edilen ve ekilemeyen sonraki yıllar için; kullanılamayan alanlar sebebi ile doğabilecek gelir kayıpları, arazi toplulaştırmasını yürüten DSİ veya proje idaresi tarafından karşılanır. Tapuda kanal, yol ve mera gibi kamunun ortak kullanımına tahsis edilmiş ve maliki belli olmayan alanlarda zarar, ziyan ve gelir kaybı ödemesi yapılmaz. Uygulama sahasındaki çiftçilerin ilk yıldaki ürün kayıpları için zarar, ziyan bedelleri ile daha sonraki yıllardaki kısıtlamalardan dolayı oluşan ürün kayıp bedelleri toplulaştırmayı yürüten idare tarafından karşılanır. Ancak, yüklenici firmanın hatalı uygulamaları ve gecikmelerinden kaynaklanan zarar-ziyan ve ürün kayıp bedeli ödemeleri yüklenici firma tarafından karşılanır. Arazi mülkiyetinin ihtilaflı olması veya malikinin gelir kaybına ilişkin takdir edilen bedeli kabul etmemesi durumunda, DSİ veya proje idaresi tarafından yetkili Sulh*



UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden XeBGTcp - zETJsy9 - 2CZkZSZ - UvxgKY= ile erişebilirsin

*Hukuk Mahkemesine başvurularak bedelin tespiti istenir. Mahkemece belirlenen bedel, üçer aylık vadeli hesaba yatırılarak taşınmaz üzerinde malikin iznine tabi olmaksızın toplulaştırmaya ilişkin işlemlere devam olunur. Mahkeme tarafından belirlenen bedelin DSİ veya proje idaresi tarafından yüksek bulunması halinde, gerçek zararın tespiti ve fazla tespit edilen bedele itiraz edilebilir. Dava açıldığında idarece takdir edilen bedelin üzerindeki tutarın dava kesinleşinceye kadar ödenmemesi hususunda, ilgili mahkemeden tedbir kararı alınabilir." düzenlemesine yer verilmiştir.*

*Dava dilekçesi ve eklerinin incelenmesinden, davacının maliki olduğunu beyan ettiği, Şanlıurfa ili, Suruç ilçesi, ... Mahallesi, ... ada ... parsel ve ... ada ... parsel sayılı taşınmazlarda ekili bulunan pamuk ürününe "Şanlıurfa ve Suruç Ovaları Tahliye Kanalı Açılması ve Sanat Yapıları 1. Kısım İnşaatı" işi kapsamında yapılan "ana tahliye kanalı hattı kazısı" nedeniyle verilen zarara karşılık olarak 2.000 TL maddi tazminatın idareye başvuru tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte davalı idarece davacıya ödenmesine hükmedilmesi istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.*

*Olayda, dava dilekçesinde davalı idareye yapılan başvuruya olumsuz cevap verildiği belirtilmiş ise de, Devlet Su İşleri 15.Bölge Müdürlüğü Arazi Toplulaştırma ve TİGH Şube Müdürlüğünün 02/02/2023 tarih 3131148 sayılı yazısının incelenmesinden, dava konusu taşınmazda 3083 sayılı Kanun kapsamında toplulaştırma işlemi uygulandığı ve anılan taşınmazdan %10'u geçmemek kaydıyla düzenleme ortaklık payı kesintisi uygulandığı, 3083 sayılı Kanunun 6. maddesi ile 6200 sayılı Kanunun ek 9. maddesi gereğince sulama kanalı, tahliye kanalı, yol gibi inşaat çalışmalarından dolayı 659 sayılı KHK 11. maddesine göre sulh yolu ile ödeneceği ve zararın ödeneği zarar gören mütemmim cüzlerin değerlendirme yapıldıktan sonra belirlenen birim fiyatlar üzerinden zarar ziyan bedelinin ödenip ödenmeyeceği hususunun bildirileceği hususlarına yer verildiği, bu kapsamda dava konusu edilen tazminat talebinin toplulaştırma işleminin uygulanması kapsamında olduğu anlaşılmaktadır.*

*Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri, toplulaştırma işleminin uygulanması kapsamında oluşan zararlara ilişkin olarak Sulh Hukuk Mahkemelerinin görevli olduğunu açıkça düzenlemiş olması karşısında, uyuşmazlığın adli yargıda çözümlenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır..."*

3. Davacı vekili bu kez, aynı hukuki sebebe dayalı, fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla 2.000 TL maddi zararın tazmini istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

**B. Adli Yargıda**

4. Suruç Sulh Hukuk Mahkemesi 26/05/2023 tarih ve E.2023/170, K.2023/142 sayılı kararı ile, davanın konusunun 3. Şahıs Tarafından Açılan Menfi Tespit olduğu, menfi tespit davalarına ilişkin davalarda Sulh Hukuk Mahkemesinin görev yapamayacağı, Sulh Hukuk Mahkemesi'nin HMK 4. Maddesi gereğince belirtilen davalara bakmakla görevli ve yetkili olduğu, çekişmeli yargı işlerinde görevli ve yetkili mahkemenin Asliye Hukuk Mahkemesi olduğu gerekçesiyle HMK madde 115/1-c gereğince görevsizlik kararı vermiş, bu karar kesinleşmiş, talep üzerine dosya Asliye Hukuk Mahkemesine gönderilmiştir.

5. **Suruç 1. Asliye Hukuk Mahkemesi 17/09/2024 tarih ve E.2023/573, K.2024/881 sayılı kararı** ile, İdarenin, hizmet kusuru niteliğindeki eylemi sonucu meydana gelen zararlardan dolayı; İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b maddesi gereğince idareye karşı idari yargı yerinde tam yargı davası açılması gerektiği gerekçesiyle; 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 114/1-b,115 maddeleri uyarınca davanın görev yönünden reddine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

*"...Somut olayda, bir kamu kurumu olan davalı DSİ'nin kanal projesi kapsamında davacıya ait taşınmazda ekili pamuk ürününün zarar gördüğü ileri sürülmüştür. Bu olgu, kamu hizmeti ile ilgili ve hizmet kusuruna ilişkindir. İdarenin, hizmet kusuru niteliğindeki eylemi sonucu meydana gelen zararlardan dolayı; İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b maddesi*



UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden XeBGTcp - zETJsy9 - 2CZkZSZ - UvxgKY= ile erişebilirsin

*gereğince idareye karşı idari yargı yerinde tam yargı davası açılması gerekir. Görev sorunu, açıkça veya hiç ileri sürülmese de kendiliğinden (re'sen) dikkate alınır.*

*Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 26/11/2018 tarih, 2018/618 Esas, 2018/747 Karar sayılı ilamında; "...Davacı vekili dava dilekçesinde özetle; Tarım Reformu Genel Müdürlüğü tarafından Şanlıurfa İlinde yürütülmekte olan Tarım Reformu Şanlıurfa At Ve Tigh Projesi 6. Kısım kapsamında kalan ve DSİ Bölge Müdürlüğünce sulama şebekesi yol ve tahliye kanalları inşaatı çalışmalarında, Tapulaştırma Projeleri içinde; davacının tasarrufunda olan Şanlıurfa İli Suruç İlçesi Zeyrek Mahallesinde bulunan 24 parsel sayılı taşınmaz üzerindeki 2850 m2 alanda dikili ürüne (51 fıstık ağacı, 12 adet bağ omcası) Şanlıurfa İli, Suruç İlçesi, Zeyrek Mahallesinde bulunan 23 parsel sayılı taşınmaz üzerindeki 1800m2 alanda dikili ürüne (36 Adet fıstık ağacı, 4 adet zeytin ağacı) Şanlıurfa İli, Suruç İlçesi, Zeyrek Mahallesinde bulunan 22 parsel sayılı taşınmaz üzerindeki 300m2 alanda dikili ürüne (8 adet fıstık ağacı) toplulaştırma kapsamında zarar ve ziyan verdiğini,.....Uyuşmazlığın, yapılan toplulaştırma uygulamasına ilişkin olarak, 3083 sayılı Kanun çerçevesinde idarece gerçekleştirilen işlemlerden kaynaklandığı açıktır. İdare hukuku kuralları içinde kamu hizmetinin yürütülmesi amacıyla kamu gücü kullanılarak tek yanlı irade beyanıyla tesis edilen idari işlemler, idari eylemler ve idari sözleşmelerden doğan uyuşmazlıklar sebebiyle açılan davaların görüm ve çözümü İdari Yargının görev alanında bulunmaktadır.....Bu durumda, yasaların verdiği yetkiler ve kamu gücü kullanılarak tesis edilen işlemlerden kaynaklandığı ileri sürülen zararın tazminine ilişkin bulunan davanın, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b maddesinde yer alan "İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları" kapsamında idari yargı yerince çözümlenmesi gerekmiştir...." denmek suretiyle idari yargı merciinin görevli olduğu açıkça belirtilmiştir.*

*6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunun 114/1-b maddesinde, "Yargı yolunun caiz olması" dava şartı olarak belirlenmiştir. Yine, 115. maddesinde dava şartlarının davanın her aşamasında ve resen inceleneceği, dava şartı noksanlığının tespiti halinde davanın usulden reddine karar verileceği belirtilmiştir.Açıklanan nedenlerle, işbu davanın idari yargı görev alanına girdiği anlaşılmakla, idari yargı ile adli yargı arasında görev uyuşmazlığı oluştuğu gözetilerek aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur.*

*HÜKÜM (Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere):*

*1-Davanın görev yönünden REDDİNE, Mahkememizin GÖREVSİZLİĞİNE ve İdari Yargının GÖREVLİ OLDUĞUNA..."*

6. Suruç 1. Asliye Hukuk Mahkemesince, davacı vekilinin dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesi istemli dilekçesi de nazara alınarak, olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesi istemiyle adli yargı dava dosyasıyla, idari davaya ilişkin bilgi ve belgelerin bir örneği Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığına gönderilmiştir.

## III. İLGİLİ HUKUK

7. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun *"İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı"* başlıklı 2. maddesi şöyledir:

*"1. (Değişik: 10/6/1994-4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:*

*a) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzenleme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,*

*b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,*

*c) (Değişik: 18/12/1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar.*



UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden XeBGTcp - zETJsy9 - 2CZkZSZ - UvxgKY= ile erişebilirsin

*2. İdari yargı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır. İdari mahkemeler; yerindelik denetimi yapamazlar, yürütme görevinin kanunlarda ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargı kararı veremezler.*

*3. (Mülga: 2/7/2018 - KHK-703/185 md.)"*

8. 2577 sayılı Kanun'un *"Doğrudan doğruya tam yargı davası açılması"* başlıklı 13. maddesi şöyledir:

*"1. İdari eylemlerden hakları ihlal edilmiş olanların idari dava açmadan önce, bu eylemleri yazılı bildirim üzerine veya başka süretle öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl ve her halde eylem tarihinden* itibaren *beş yıl içinde ilgili idareye başvurarak haklarının yerine getirilmesini istemeleri gereklidir. Bu isteklerin kısmen veya tamamen reddi halinde, bu konudaki işlemin tebliğini izleyen günden itibaren veya istek hakkında otuz gün içinde cevap verilmediği takdirde bu sürenin bittiği tarihten itibaren, dava süresi içinde dava açılabilir.*

*2. Görevli olmayan adli (…) yargı mercilerine açılan tam yargı davasının görev yönünden reddi halinde sonradan idari yargı mercilerine açılacak davalarda, birinci fıkrada öngörülen idareye başvurma şartı aranmaz."*

9. 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlemesine Dair Tarım Reformu Kanunu'nun *"Amaç"* başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"*Bu Kanunun amacı sulama alanları ile Cumhurbaşkanınca gerekli görülen alanlarda;*

*a) Toprağın verimli şekilde işletilmesini, işletilmesinin korunmasını, birim alandan azami ekonomik verimin alınmasını, tarım üretiminin sürekli olarak artırılmasını, değerlendirilmesini ve buralarda istihdam imkanlarının artırılmasını,*

*b) Yeterli toprağı bulunmayan ve topraksız çiftçilerin zirai aile işletmeleri kurabilmeleri için Devletin mülkiyetinde bulunan topraklarla topraklandırılmalarını, desteklenmelerini, eğitilmelerini,*

*c) Ekonomik üretime imkan vermiyecek şekilde parçalanan tarım topraklarının gerektiğinde ve imkanlar ölçüsünde genişletilmesi suretiyle de toplulaştırılmasını, tarım arazisinin ailenin geçimini sağlamaya ve aile iş gücünü değerlendirmeye yeterli olmayacak derecede parçalanmasını ve küçülmesini önlemeyi,*

*d) Yeni yerleşme yerleri kurmayı, mevcut yerleşme yerlerine eklemeler yapmayı,*

*e) Zorunluluk halinde tarım arazisinin diğer amaçlara tahsisini düzenlemeyi,*

*f) Dağıtılmayan tarım arazisinin değerlendirilme şeklini belirlemeyi,*

*g) Cumhurbaşkanınca gerekli görülen diğer bölgelerde gayrimenkullerin Milli Güvenlik nedeniyle mülkiyet ve tasarruf şekillerinde ve yerleşim yerlerinde düzenlemeler yapmayı, sağlamaktır."*

10. 3083 sayılı Kanun'un *"Toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetleri"* başlıklı 6. maddesinin 1 ve 7. fıkraları şöyledir:

*" (Değişik: 23/2/2011-6171/2 md.)*

*Bu Kanunda belirtilen amaçları gerçekleştirmek üzere uygulama alanlarında ilgili kuruluşça, isteğe bağlı veya maliklerin muvafakatı aranmaksızın arazi toplulaştırılması yapılabilir.*

*....*

*Toplulaştırmada kanal ve yol gibi kamunun ortak kullanacağı alanlar olarak planlanan yerlerdeki mütemmim cüzlerin karşılığı ile çiftçiye yeni parseller teslim edilene kadar doğabilecek gelir kayıpları uygulayıcı kuruluşça karşılanır..."*



UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden XeBGTcp - zETJsy9 - 2CZkZSZ - UvxgKY= ile erişebilirsin

11. 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce Yürütülen Hizmetler Hakkında Kanun'un Ek 9. maddesi şöyledir*:*

*" (Ek: 19/4/2018-7139/7 md.)*

**Arazilerin** *tabii ve suni etkilerle bozulmasının ve parçalanmasının önlenmesi, parçalanmış arazilerde ise tabii özellikleri, kullanım bütünlüğü ve mülkiyet hakları gözetilerek birden fazla arazi parçasının birleştirilip ekonomik, ekolojik ve toplumsal yönden daha işlevsel yeni parsellerin oluşturulması ve bu parsellerin arazi özellikleri ve alanı değerlendirilerek kullanım şekillerinin belirlenmesi ile köy ve arazi gelişim hizmetlerinin sağlanması maksadıyla arazi toplulaştırması yapılır. Arazi toplulaştırması projesinin uygulanacağı sınırlar içinde kalan alan arazi toplulaştırması proje sahası olarak belirlenir.*

*Arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetlerinin yürütülmesinde DSİ uygulayıcı kuruluş olarak yetkilidir. DSİ dışındaki kurum ve kuruluşlar DSİ'nin iznine tabi olarak proje idaresi sıfatıyla arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetlerini yürütmeye yetkilidir.*

*DSİ tarafından Cumhurbaşkanı kararı ile isteğe bağlı ya da maliklerin muvafakati aranmaksızın zorunlu arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetleri yapılabilir veya yaptırılabilir.*

*Cumhurbaşkanı kararı, arazi toplulaştırması ve diğer işlemler yönünden kamu yararı kararı sayılır.*

*Arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetleri uygulanacak arazi üzerinde, DSİ veya proje idaresi tarafından yapılacak fiili uygulamalar, hak sahiplerinin iznine tabi değildir. Arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetleri yürütülen alanlarda tarımsal faaliyetleri kısıtlamaya DSİ veya proje idaresi yetkilidir.*

*Arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetleri için ihtiyaç duyulan toprak etüt ve analizleri arazi toplulaştırmasını yürüten DSİ veya özel arazi toplulaştırmasını gerçekleştiren proje idaresi tarafından yapılır veya yaptırılır.*

*Arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetleri muhtevasında yapılacak duyurular DSİ veya özel arazi toplulaştırmasını gerçekleştiren proje idaresinin internet sayfalarında ve ayrıca köy veya mahalle muhtarının çalışma yerinde otuz gün süre ile ilan ettirilir. Bu madde gereğince yapılan ilanlar, ilgili gerçek kişilere, kamu ve özel hukuk tüzel kişilerine şahsen tebliğ edilmiş sayılır. Arazi toplulaştırması sonuçlarına karşı tescil tarihinden itibaren on yıl içerisinde dava açılabilir.*

*Arazi toplulaştırması sebebiyle kısıtlama getirilen alanlarda ürün ve mütemmim cüzlere verilecek zarar ile taşınmaz sahiplerine yeni parseller teslim edilene kadar kısıtlama getirilen alanlarda doğabilecek gelir kayıpları, arazi toplulaştırmasını yürüten DSİ veya proje idaresi tarafından karşılanır. Arazi mülkiyetinin ihtilaflı olması veya malikinin gelir kaybına ilişkin takdir edilen bedeli kabul etmemesi durumunda, DSİ veya proje idaresi tarafından yetkili sulh hukuk mahkemesine başvurularak bedelin tespiti istenir. Mahkemece belirlenen bedel, üçer aylık vadeli hesaba yatırılarak taşınmaz üzerinde malikin iznine tabi olmaksızın toplulaştırmaya ilişkin işlemlere devam olunur.*

*Arazi toplulaştırması işlemlerine ilişkin olarak açılan davalar ilgili mahkemeler tarafından öncelikle görüşülerek neticelendirilir.*

*Arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetleri projelerinin uygulanması esnasında, tapuya kayıtlı olup tescile esas belgesine aykırılığı tespit edilen hisse hataları ile 3/7/2005 tarihli ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun 8 inci maddesi hükümlerine tabi olmayan iştirak halinde mülkiyet olarak tescilli parsellerin paylı mülkiyete dönüştürülmesi işlemleri, DSİ veya proje idaresi tarafından resen düzeltilir. Kesinleşen listelerin tapu müdürlüğü tarafından doğrudan paylı mülkiyet olarak tescili sağlanır. Bu yetki kapsamındaki işlemler her türlü gider, vergi, resim ve harçtan müstesnadır. Bu madde kapsamında getirilen istisnalar, mükelleflerin veraset ve intikal vergisine ilişkin yükümlülüklerini ortadan kaldırmaz.*

*Arazi toplulaştırması sonucu oluşturulan parsellerin alanı ve arazi özellikleri birlikte değerlendirilir ve arazilerden yol, kanal, tahliye kanalı gibi kamunun ortak kullanacağı yerler için en fazla %10'u kadar ortak tesislere katılım payı düşülür. Çayır ve meralardan da ortak*



UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden XeBGTcp - zETJsy9 - 2CZkZSZ - UvxgKY= ile erişebilirsin

*katılım payı kesintisi yapılarak toplulaştırmaya dâhil edilip mümkün olduğunca sulama, tahliye ve yol sisteminden yararlandırılır. Katılım payı için bedel ödenmez. Katılım payı dışında kesilen arazi öncelikle varsa eş değer tahsisli arazilerden karşılanır, yoksa kamulaştırılır.*

*Köy tüzel kişiliği, belediyeler, kooperatifler, birlikler gibi tüzel kişilikler veya kamu kuruluşları, hizmet konuları ile ilgili arazi toplulaştırması ve/veya tarla içi geliştirme hizmeti yapmak istemeleri durumunda DSİ'ye gerekçeleri ile başvurarak toplulaştırma isteklerini bildirir. Gerekçelerin yeterli görülmesi durumunda Cumhurbaşkanı kararı alındıktan sonra başvuran tüzel kişilik veya kuruluş bu maddeye göre arazi toplulaştırması projesini yürütür. Arazi toplulaştırması yapmak isteyen kuruluş, gerekli teknik personeli bünyesinde bulundurmak veya proje süresince tabi oldukları mevzuat hükümlerine uygun olarak personel çalıştırmak zorundadır. Arazi toplulaştırması yapan kurum veya kuruluşlar kamu yatırımları için ihtiyaç duyulan arazi miktarını arazi toplulaştırması yoluyla karşılayabilir. Arazi toplulaştırması yapacak idarelerce ihtiyaç duyulacak yatırımlar için ortak tesislere katılım payı ile karşılanamayan araziler, varsa Hazine arazilerinden, Hazine arazilerinin yeterli olmadığı veya bulunmadığı yerlerde ise ilgili idarelerce belirlenen usul ve esaslar dâhilinde fiziki tesislerin yapılacağı alana bağlı kalınmaksızın gerçek ve tüzel kişilerden anlaşma yoluyla karşılanabilir. Bu araziler, fiziki tesislerin yapılacağı yere kaydırılır. Aynı alanda birden fazla kurum veya kuruluş tarafından toplulaştırma ve/veya tarla içi geliştirme hizmeti yapmak talebinde bulunulması halinde arazi toplulaştırması ve/veya tarla içi geliştirme hizmetini yapacak kuruluşu belirlemeye DSİ yetkilidir. Arazi toplulaştırma çalışmaları muhtevasında yapılan bütün iş ve işlemlerin onayı, tescili ve bu işlemlerden doğacak hukuki sorumluluk, ilgilisine göre arazi toplulaştırmasını yürüten DSİ veya proje idaresine aittir.*

*Arazi toplulaştırma sahası olarak tespit edilen yerlerde bulunan Hazinenin özel mülkiyetinde ve Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan ve arazi toplulaştırması maksatlarına uygun olarak değerlendirilmesi mümkün olan tarım arazileri, DSİ'nin talebine istinaden vasfına ve mevcut kullanım şekline bakılmaksızın Maliye Bakanlığınca DSİ'ye veya proje idaresine tahsis edilir.*

*Arazi toplulaştırması sahası ilan edilen yerlerle ilgili Cumhurbaşkanı kararı Resmî Gazetede yayımlandıktan sonra arazi toplulaştırması işlemleri sonuçlanıncaya kadar bu alanlarda arazi toplulaştırmasına konu arazilerin mülkiyet ve zilyetliğinin devir, temlik, ipotek ve satış vaadi işlemleri DSİ'nin ve proje idaresinin iznine bağlıdır.*

*DSİ veya proje idaresi gerekli hallerde asgari tarımsal arazi büyüklüğünün altındaki tarımsal arazileri toplulaştırabilir veya bu madde kapsamında* değerlendirmek *üzere kamulaştırabilir. Arazi toplulaştırması uygulamalarında, tahsisli araziler asgari tarımsal arazi büyüklüğünün altındaki araziler ile birleştirilerek asgari büyüklükte yeni tarımsal araziler oluşturulabilir. Bu suretle oluşturulan araziler; öncelikle arazi toplulaştırmasına veya kamulaştırma konusu olan arazi maliklerine, bu kişiler satın almadığı takdirde, yeter gelirli tarımsal arazi büyüklüğünde tarım arazisi bulunmayan yöre çiftçilerine rayiç bedeli üzerinden DSİ'nin veya proje idaresinin talebi üzerine, Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslara göre satılır. Bu maksatla yapılan kamulaştırma ve satımlara konu olan işlemler harçlardan, bu işlemlerle ilgili olarak düzenlenecek kâğıtlar damga vergisinden müstesnadır.*

*Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar DSİ'nin bağlı olduğu Bakanlık tarafından yürürlüğe konulan yönetmelikle belirlenir."*

12. Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında 4 No.lu Cumhurbaşkanlığı Karamamesi'nin *"Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün Görev Ve Yetkileri"* başlığını taşıyan 121. maddesinin 1. bendinin s ve ş bendi şöyledir :

*"(1) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri şunlardır:*
*...*
*s) Arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetlerini yürütmek.*
*ş) Mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak."*



UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden XeBGTcp - zETJsy9 - 2CZkZSZ - UvxgKY= ile erişebilirsin

## IV. İNCELEME VE GEREKÇE

### A. İlk İnceleme

13. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 16/06/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, adli ve idari yargı yerleri arasında anılan Kanun'un 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari yargı dosyasına esas belgeler ve adli yargı dosyasının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak davacı vekilinin istemi üzerine son görevsizlik kararını veren mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

### B. Esasın İncelenmesi

14. Raportör-Hâkim Şerife ÖZDOĞAN IŞIK'ın davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

15. Dava, davacının Şanlıurfa ili, Suruç ilçesi, ... Mahallesi, ... ada ... parsel ve ... ada ... parsel sayılı taşınmazlarda ekili bulunan pamuk ürününe "*Şanlıurfa ve Suruç Ovaları Tahliye Kanalı Açılması ve Sanat Yapıları 1. Kısım İnşaatı"* işi kapsamında yapılan "*ana tahliye kanalı hattı kazısı"* nedeniyle verilen zararın idareye başvuru tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte tahsili istemiyle açılmıştır .

16. Dava dosyasının incelenmesinden, Devlet Su İşleri 15. Bölge Müdürlüğü Arazi Toplulaştırma ve TİGH Şube Müdürlüğünün 02/02/2023 tarih 3131148 sayılı yazıda, *"...dava konusu taşınmazda 3083 sayılı Kanun kapsamında toplulaştırma işlemi uygulandığı ve anılan taşınmazdan %10'u geçmemek kaydıyla düzenleme ortaklık payı kesintisi uygulandığı, 3083 sayılı Kanunun 6. maddesi ile 6200 sayılı Kanunun ek 9. maddesi gereğince sulama kanalı, tahliye kanalı, yol gibi inşaat çalışmalarından dolayı oluşan zarar ziyan bedelinin 659 sayılı KHK 11. maddesine göre sulh yolu ile ödeneceği.."* hususlarına yer verildiği, bu nedenle tazminat talebinin; toplulaştırma işleminin uygulanması kapsamında dava konusu parselde tahliye kanalı inşaat çalışmaları yapılmasından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

17. Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında 4 No.lu Cumhurbaşkanlığı Karamamesi'nin 121. maddesi ile; DSİ Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri belirlenmiştir. Buna göre; taşkın koruma, sulama tesisleri kurmak, sulak alanları ıslah etmek, erozyon ve rüsubat kontrolü ile ilgili etüt ve planlama işlerini yapmak, kendi tesislerini korumaya yönelik erozyon kontrolü maksatlı ağaçlandırma çalışmaları yapmak, şehir ve kasabaların içme su ve kanalizasyon projelerini tetkik, tasdik ve murakabe etmek, köy içme suları için teknik organizasyon ve murakabeyi sağlamak, akar sularda ıslahat yapmak, sorumluluğu altındaki tesislerin işletmelerini yürütmek, görev alanındaki işlerin her türlü etüt ve projelerini yapmak veya yaptırmak ve bu madde ile diğer mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak DSİ Genel Müdürlüğünün görevleri arasındadır.

18. Öte yandan, 6200 sayılı Kanun'un Ek 9. maddesinin sekizinci fıkrasında; *"Arazi toplulaştırması sebebiyle kısıtlama getirilen alanlarda ürün ve mütemmim cüzlere verilecek zarar ile taşınmaz sahiplerine yeni parseller teslim edilene kadar kısıtlama getirilen alanlarda*



UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden XeBGTcp - zETJsy9 - 2CZkZSZ - UvxgKY= ile erişebilirsin

*doğabilecek gelir kayıpları, arazi toplulaştırmasını yürüten DSİ veya proje idaresi tarafından karşılanır. Arazi mülkiyetinin ihtilaflı olması veya malikinin gelir kaybına ilişkin takdir edilen bedeli kabul etmemesi durumunda, DSİ veya proje idaresi tarafından yetkili sulh hukuk mahkemesine başvurularak bedelin tespiti istenir. Mahkemece belirlenen bedel, üçer aylık vadeli hesaba yatırılarak taşınmaz üzerinde malikin iznine tabi olmaksızın toplulaştırmaya ilişkin işlemlere devam olunur."* hükmü yer almıştır.

19. İdarenin yürütmekle görevli olduğu bir hizmetin kuruluşunda, düzenlenişinde veya işleyişinde nesnel nitelikli bozukluk, aksaklık veya boşluk olarak tanımlanabilen hizmet kusurunun hizmetin kötü işlemesi veya hiç işlememesi hallerinde gerçekleştiği ve bunun idarenin tazmin yükümlülüğünün doğmasına yol açtığında kuşku bulunmamaktadır. Öte yandan, kamu hizmetinin, yöntemine ve hukuka uygun olarak yürütülüp yürütülmediğinin, kamu yararına uygun şekilde işletilip işletilmediğinin, hizmet kusuru yada başka bir nedenle idarenin sorumluluğu bulunup bulunmadığının yargısal denetiminin, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinde *"idari dava türleri"* arasında sayılan *"idari işlem ve eylemlerden dolayı zarara uğrayanlar tarafından açılacak tam yargı davası"* kapsamında, idari yargı yerlerince yapılacağı açıktır.

20. Bu duruma göre, somut olayda davalı idarenin toplulaştırma projesi kapsamında kamu hizmetini yürüttüğü sırada uğranılan zararların tazminine ilişkin açılan davanın tam yargı davası niteliğinde olduğu kabul edildiğinden, söz konusu davanın görüm ve çözümünde 2577 sayılı Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi gereğince idari yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

21. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Şanlıurfa 1. İdare Mahkemesinin 23/02/2023 tarih ve E.2022/2121, K.2023/296 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

**V. HÜKÜM**

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Şanlıurfa 1. İdare Mahkemesinin 23/02/2023 tarih ve E.2022/2121, K.2023/296 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

16/06/2025 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

| Başkan | Üye | Üye | Üye |
|---|---|---|---|
| Rıdvan | Nilgün | Doğan | Eyüp |
| GÜLEÇ | TAŞ | AĞIRMAN | SARICALAR |

| Üye | Üye | Üye |
|---|---|---|
| Ahmet | Mahmut | Bilal |
| ARSLAN | BALLI | ÇALIŞKAN |



UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden XeBGTcp - zETJsy9 - 2CZkZSZ - UvxgKY= ile erişebilirsin